
Helyzetértékelés: visszalépés a nyelvi jogok terén, romló érettségi eredmények

2019. 7. 17.

Két, magyar szempontból fontos és időszerű témát érintő sajtótájékoztatót tartott kedden Csomortányi István, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke. A pártelnök a nemrég elfogadott közigazgatási törvénykönyv kisebbségeket hátrányosan érintő rendelkezéseit elemezve kijelentette: egyértelmű, hogy a törvénykönyv nyelvi jogi szempontból visszalépést jelent. A nyelvhasználati küszöb kérdése rossz irányba mozdult el, hiszen a friss rendelkezés szerint a 20%-os nyelvhasználati küszöb mindig a legutóbbi népszámlálás eredményeit figyelembe véve alkalmazandó, így például Kolozsvár vagy Zilah magyarsága esetében nagyrészt megszűnnek nyelvi jogaink, de a közeljövőben esedékes 2021-es népszámlálás akár Nagyvárad esetében is kétségessé teszi a törvény alkalmazhatóságát.

A párt elnöke kitért a törvényben tetten érhető visszásságra is, hiszen az továbbra is számarányhoz köti a nyelvhasználati jogot, nem pedig lélekszámhoz. Így fordulhat elő, hogy Kolozsvár ötvenezer főt meghaladó magyar közösségének gyakorlatilag nincsenek nyelvi jogai, míg egy ezer fő lélekszámú község esetében a kétszáz főt elérő magyar közösség elméletben élhet a nyelvi küszöb nyújtotta előnyökkel. A Néppárt elnöke a törvénykönyvben újdonságként jelentkező kétnyelvű formanyomtatványok ügyére is kitért. Csomortányi István kifejtette, hogy a formanyomtatványok kérdését három törvény is szabályozta eddig: a strasbourgi kisebbségjogi keretegyezmény, a magyar-román alapszerződés, valamint a kisebbségi és regionális nyelvek kartája. Mindhárom törvényben szerepel a kérdés, lehetővé téve a külön magyar, vagy más kisebbségi nyelven megszerkesztett formanyomtatványok használatát, a román változat mellett. A közigazgatási törvénykönyv módosítása után viszont csak kétnyelvű formanyomtatványok használata lehetséges. A Néppárt elnöke botránynak nevezte, hogy a formanyomtatványok használatát kormányhatározathoz kötötték. A hivatalosan használható formanyomtatványok jegyzékét ugyanis az Interetnikus Kapcsolatok Hivatalának kellene összeállítania, majd a kormánynak határozatban engedélyeznie azt. Ez annyit jelent, hogy megkötik az önkormányzatok kezét ez ügyben, így a létező kétnyelvű formanyomtatványok törvénytelené váltak.

A Néppárt elnöke bejelentette: kérvényt intéznek az Interetnikus Kapcsolatok Hivatalához, azt kérve, hogy a hivatal a lehető leghamarabb állítsa össze a szóban forgó jegyzéket, és terjessze fel a kormányhoz jóváhagyásra. A közigazgatásban használt formanyomtatványok döntő többsége ugyanakkor helyi jellegű, lokális problémákkal foglalkozik, ezért abszurd és értelmetlen, hogy a bukaresti kormánynak kellene ezzel a kérdéssel foglalkoznia – tette hozzá a Néppárt elnöke. A törvény súlyos hiányossága, hogy nem tartalmaz szankciókat, vagyis semmilyen módon nem bünteti rendelkezéseit be nem tartó önkormányzatokat. A nyelvi jogokból tehát mindenki annyit tart be, ami éppen jólesik neki – szögezte le Csomortányi István. A Néppárt elnöke rávilágított arra a tényre is, hogy bár az említett három, a nyelvi jogokkal foglalkozó törvény szabályozza a hagyományos földrajzi elnevezések, történelmi utcanévek, útjelzők, egyéb toponímiák használatának kérdését is, ezt a Székelyföldön kívül mégis szinte mindenhol teljesen figyelmen kívül hagyják, rendelkezéseit nem ültetik gyakorlatba. A törvény egyetlen, sikerként kommunikálható eleme az lenne, hogy egy helyi határozat meghozásával lehetővé teszi a helyi önkormányzatok számára a nyelvi jogok használatának megtartását ott is, ahol az adott kisebbség

aránya húsz százalék alá esett. Ezt csak a sajátos romániai jogértelmezés keretében lehetne sikerként felfogni, hiszen másutt az a gyakorlat, hogy amit nem tilt a törvény, azt szabad, míg nálunk amiről nem rendelkezik törvény, az gyakorlatilag tilos.

Összegzőképpen elmondható, hogy a közigazgatási törvénykönyv jelenlegi rendelkezéseivel kettőt lépett hátra az ország a nyelvi jogok tekintetében – foglalta össze a Néppárt álláspontját Csomortányi István.

A sajtótájékoztató másik témája a magyar középiskolások érettségi eredményeit érintette. A Néppárt elnöke Bihar megye magyar középiskoláinak eredményeit elemezve felhívta a figyelmet arra, hogy azok – a román középiskolák hasonló eredményeihez viszonyítva – megyei átlag alattiak, évről-évre romló eredményeinek egyik oka a román nyelv tanítási módszertanában rejlik. Az egész erdélyi, partiumi magyar közösségre kiterjedő probléma az, hogy a magyar anyanyelvű diákoknak anyanyelvüként, román társaikkal azonos módszertan szerint kell tanulniuk a román nyelvet, az érettségi vizsgán pedig ennek megfelelő a megtanultak számonkérési módja is. Visszatérő vád közösségünkkel szemben, hogy nem akarjuk megtanulni a román nyelvet, ez azonban egyszerűen nem igaz – szögezte le a Néppárt elnöke. Az igazság ennek éppen az ellenkezője: a romániai tanügy bukaresti illetékesei nem szeretnék, ha a magyar közösség tagjai jól ismernék a román nyelvet, ezért nem teszik lehetővé annak idegen nyelvként tanulását a magyar anyanyelvű diákok számára. Nyilvánvaló, hogy nem lehet elvárni egy magyar gyermektől sem, hogy olyan szinten ismerje a román nyelvet, mint azon társai, akik anyanyelvként beszélnek azt – jelentette ki Csomortányi István. A magyar közösség régi kérése, mely szerint a román nyelvet idegen nyelvként kellene oktatni iskoláiban, távolról sem abból fakad, hogy nem szeretné megtanulni a nyelvet, éppen ellenkezőleg, hiszen közösségünk elemi érdeke az állam nyelvének alapos ismerete, elég csak a munkaerőpiaci nehézségekre gondolni ezzel kapcsolatban. A legfontosabb teendő, hogy megértessük a román társadalommal, hogy miért is szeretnénk ilyen módon megoldani a problémát – húzta alá a Néppárt elnöke. A magyar diákok érettségi eredményeit ugyanakkor sajnálatos módon az is befolyásolja, hogy egyes magyar oktatási intézmények vezetőit nem szakmai, hanem politikai alapon nevezték ki – tette hozzá a pártelnök. Nem beszélhetünk ugyan általános jelenségről a magyar oktatási intézmények terén, de sok helyen a pártérdek érvényesülése, a totális politikai kontroll igénye írja felül a szakmai szempontokat. Sok iskolában a vezetés a szakértelem hiányát adminisztratív jellegű plusz feladatokkal és politikai jellegű tevékenységekkel próbálja pótolni, éppen úgy, mint a kommunista diktatúra idején, ez pedig károsan befolyásolja a tanulmányi eredményeket – összegzett a Néppárt elnöke.